

הסתגלות תפקודית של המערכת המסטיקטורית לתותבות-על נתמכות שתלים בלסת התחתונה

הטיפול הנפוץ ביותר בעבור מתרפאים מחוסרי שיניים או חולים הסובלים ממחלות מערכתיות קשות, הוא תותבות שלמות בלסת התחתונה. עם זאת, מתרפאים רבים אינם מרוצים מאפשרות הטיפול הזו, בעיקר בגלל בעיות של רטנציה ויציבות. שתי הצהרות קונצנזוס טענו בעבר, כי בקיום היתרים ממערכת הבריאות, הטיפול הסטנדרטי בעבור מתרפאים מחוסרי שיניים בלסת התחתונה צריך להיות תותבת-על הנתמכת על שני שתלים. מחברי המאמר מציינים, כי סוגים רבים של תותבות-על בלסת התחתונה הנתמכות בשתלים, היו בשימוש במשך שנים רבות. לאחרונה אומצו נהלים של העמסה מיידית של שתלים בעבור תותבות-על בלסת התחתונה, נתמכות שתלים, אשר יצרו אפשרות לחיסכון בזמן ובכסף עם תוצאות קליניות טובות. מספר רב של מחקרים גילו, כי תותבות-על בלסת התחתונה, הנתמכות בשתלים, משפרות באופן סובייקטיבי את התוצאות התלויות במתרפא, כגון, לדוגמה, הסיפוק מהטיפול, ואף מהערכת איכות החיים הקשורה לבריאות האורלית. במקביל למדדים הסובייקטיביים של התוצאות, אשר חשיבותם מוכרת כיום כיסוד הטיפול הפרוטטי, ההערכה של מדדים אובייקטיביים כלומר פיסיולוגיים, כגון, הביצועים המסטיקטוריים, והפעלת השרירים המסטיקטוריים הינם חשובים גם כן. עם קבלת תותבות חדשות הנתמכות על שתלים צפוי בדרך כלל שיפור בפעילות המסטיקטורית.

לדברי החוקרים, לא קיים מידע על אודות הרצף של תופעות ההסתגלות לאחר העמסה מיידית של שתלים תומכי תותבות-על בלסת התחתונה, הצמודות למחברי שתלים, עם או בלי ספלינט קבוע. הרופאים הקלינאים מעוניינים לדעת כיצד מגיבה המערכת המסטיקטורית באופן פיזי למערכות טיפול אלו בטווח הקצר והארוך. מידע לגבי תגובה זאת עשוי לאפשר הערכה נכונה של הזמן הדרוש לשם השיקום התפקודי של המתרפאים.

מטרה

מחקר זה נעשה על מנת לבדוק את ההסתגלות של המערכת הסטומטו-גנאטית לאחר העמסה מיידית (24 עד 72 שעות לאחר הניתוח) של שני שתלים תומכי תותבות-על בלסת התחתונה, תוך הערכה בעת מתן התותבות וכעבור שלושה חודשים. השערת המחקר הייתה, כי תחילת השימוש בתותבות העל תשנה באופן משמעותי את הביצועים המסטיקטוריים ואת פעילות השרירים בשתי נקודות הזמן שהוזכרו לעיל.

במחקר נכללו 30 נבדקים (תשע נשים, גיל ממוצע 11.81 ± 69.64 שנים; 21 גברים, גיל ממוצע $07:41 \pm 68.67$ שנים), שלקחו חלק בניסוי קליני אקראי. כל מתרפא נבדק שלוש פעמים:

1. בתחילת המחקר, אחרי שהשתמש בתותבות החדשות במשך שלושה חודשים (T1)
2. מיד לאחר הצבת התותבות הנתמכות על שתלים (T2)

3. לאחר תקופת הסתגלות של שלושה חודשים (T3).

הערכת התוצאות הייתה מורכבת מבחינת הביצועים המסטיקטוריים עם מבחן של אוכל מלאכותי (Optocal) ובדיקת EMG של פני השטח הדו-צדדיים באופן סימולטני לפעולה של שריר המָסָטָר והשרירים הטמפורלים הקדמיים. נערכה השוואה של התפלגות גודל חלקיקים (ערך יציג של X50), התכווצות שרירים מרבית (MVC) וכלל פעולת השרירים (TMW; שטח מתחת לעקומה) על ידי שימוש במדידות נשנות לניתוח משתנים (ANOVA). נמצא, כי כל המשתנים שנמדדו בשלב T3 (כגון הביצועים המסטיקטוריים ופעילות השרירים) היו שונים באופן מובהק מאלו שב-T1. בשלב T2 לא נצפו שינויים משמעותיים. לפיכך, השערת המחקר נדחתה בעבור T2 אך התקבלה בעבור תוצאות שלב T3.

מסקנת מחברי המאמר היא, כי שיקום פונקציונאלי (במונחים של הביצועים המסטיקטוריים ופעילות השרירים המסטיקטוריים) אינו מתרחש מיד לאחר העמסה מיידית של שני שתלים עם תותבות-על בלסת התחתונה ונדרש זמן משמעותי נוסף לשם שיפור התפקוד.

Giannakopoulos NN, Corteville F, Kappel S, et al. Functional adaptation of the masticatory system to implant-supported mandibular overdentures. Clin Oral Impl Res 28: 529-534, 2017